

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΝ ΥΠΗΡΧΕ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ, αν ήταν στοιχείο της άπληστης πραγματικότητας που με το έτσι θέλω μας στοιχειώνει, να γυρνούσε πίσω ο χρόνος, αν το πρωινό που ανέτειλε το ίδιο σκυθρωπό, με τα μαύρα σύννεφα απλωμένα στο μεγαλύτερο μέρος του ουρανού, ξεκινούσε από την αρχή με ολόιδιες συνθήκες θα συνέβαινε ό,τι συνέβη; Κι αν ο ήλιος έπαιρνε τα σκήπτρα από το ξημέρωμα και η μέρα ξεπρόβαλλε φωτεινή, διαλαλώντας τα κάλλη και την προαμία της, θα γραφόταν άραγε μια διαφορετική ιστορία; Αδύνατον. Αδύνατον γιατί απλώς είχε φτάσει η ώρα. Η ώρα της έκρηξης. Κανένας δεν έχει τρόπο να καλοπιιάσει ένα ηφαίστειο που βράζει χρόνια, για να μην εκραγεί. Ούτε ο ίδιος ο Θεός!

«Σήμερα γιορτάζει όλη η γη... σήμερα γιορτάζει η μανούλα μας η λατρευτή», τραγουδούσαν τα παιδάκια της μέσα στ' αυτιά της, καθώς ρίχτηκαν με ορμή καταπάνω της, πριν προλάβει καν να ανασηκωθεί από το κρεβάτι. Με δυσκολία μισάνοιξε τα νυσταγμένα της βλέφαρα. Πόσο γρήγορα είχε περάσει η νύχτα. Δεν την είχε χορτάσει πάλι. «Χρόνια Πολλά... Χρόνια Πολλά, καλά, τρισευτυχισμένα! Δεν σε αγαπάμε, δεν σε λατρεύουμε, σε τρις λατρεύουμε», δεν έφταναν

οι λέξεις, στα μικρά της, για να ευχηθούν όσα πραγματικά ποθούσαν οι καρδιές τους. Πάσχιζαν απελπισμένα να εκφράσουν με κάθε τρόπο την αγάπη τους. Να τη βγάλουν από μέσα τους για να της την προσφέρουν. Άτσαλα τη γέμιζαν φιλία, την τραβούσαν, τη δάγκωναν, την πονούσαν. Όμως η ξεστασιά των παιδικών κορμιών τους πάνω στο ξεραμένο δικό της, λειτούργησε σαν υπενθύμιση πως ήταν ζωντανή.

Η αυταπάτηση ήταν ο εξουσιαστής της, καιρό τώρα. Και την αποδεχόταν με ένα είδος ανακούφισης. Το να θυσιάσεις κομμάτια του εαυτού σου για την ανατροφή των παιδιών που έφερες στον κόσμο χωρίς να τα ρωτήσεις, είναι μια θυσία που σε τρέφει. Βέβαια, είχε εξελιχθεί αργά αλλά σταθερά και ύπουλα σε θεατή της ζωής της. Το αντιλαμβανόταν αλλά δεν υπήρχε τρόπος να αντιδράσει. Ούτε χρόνος ώστε να αναλογιστεί σοβαρά τις επιπτώσεις από μια ζωή χωρίς ζωή. Πανεύκολα θα χαρακτηριζόταν φάντασμα. Ένα ανθρωπόμορφο φάντασμα. «Σαράντα χρονών σήμερα, μαμά, πώς νιώθεις;» Κοίταξε τα αστραφτερά μάτια της κόρης της. Τι όφειλε να της απαντήσει; «Μια χαρά, χαρούμενη», αναστέναξε. Αν και γνώριζε πως τα παιδιά απουσνονίζονται με την υποκρισία, φθείρονται. Κουλουριάστηκε κάτω από τα σκεπάσματα για να κρύψει την αλήθεια της. Όμως τα μωρά της, που δεν ήταν τόσο μωρά πια, δώδεκα η μικρή, δεκατέσσερα ο μεγάλος, βάλθηκαν με πείσμα να την ξεσκεπάσουν, να την ανακαλύψουν, ελπίζοντας ακόμα να την αποκωδικοποιήσουν. «Φανερώσου από την κρυψώνα σου, μαμά. Ποια είσαι επιτέλους;»

Δεν είχε ιδέα, καιρό τώρα. Ξεχνούσε τον εαυτό της σε μια μεριά, αποβλακωμένο από τις ευθύνες. Απλώς υπήρχε.

Πήγαινε κι ερχόταν σαν κακοκουρδισμένη μηχανή για να τα προλάβει όλα. Κούφια εσωτερικά, σαν κάποιος να είχε στραγγίξει όχι μονάχα τα συναισθήματά της, αλλά να της είχε αφαιρέσει συγχρόνως όλα τα όργανα. Αφού συχνά απορώντας με την κατάστασή της τοποθετούσε την παλάμη στο μέρος της καρδιάς για να βεβαιωθεί πως βρισκόταν στη θέση της. Κι όμως, εκεί ήταν, ανταποκρινόταν. Την ειδοποιούσε ρυθμικά, με τυμπανοκρουσία... «σκάω-σκάω-σκάω». Ενώ κάποιες φορές, ξεκούρδιστη εντελώς, ίσα που ακουγόταν, «σβήνω-σβήνω-σβήνω». Μετά την ολιγόλεπτη επαφή τους, σίγουρη πια πως η μηχανή που λέγεται καρδιά ήταν πράγματι στη θέση της, αδιαφορούσε εντελώς με το σύνθημα των χτύπων της, με το νόημα των παλμών της. Είχε υποχρέωση να συνεχίσει, να προχωρήσει μπροστά. Να αντέξει όπως όπως. Η καρδιά της στον ρόλο της, κι εκείνη στον δικό της ρόλο, αν και μέρα τη μέρα τον έχανε. Γιατί ακόμα και στις στιγμές με τα παιδιά, υστερούσε. Υστερούσε σαν μάνα. Οργανικά πάντα ήταν εκεί μαζί τους στο τραπέζι με το φαγητό, στα διαβάσματά τους, στις κουβέντες τους, στις ασχολίες τους, στις αγωνίες τους, στα όνειρά τους, αλλά στην κυριολεξία απουσίαζε. Πού είχε πάει; Πού είχε χαθεί; Από την άλλη, κανένας δεν την αναζητούσε αφού κατάφερε –άγνωστο πώς– να βρίσκεται εγκαίρως στο σημείο που έπρεπε και ανάλογα με τη διάθεση που ταίριαζε στην περίπωση.

«24 Σεπτεμβρίου, μαμά... Η Μέρα Σου!» φώναξαν τα παιδιά και της έδωσαν τις αυτοσχέδιες κάρτες τους, ζωγραφισμένες με πολύχρωμους μαρκαδόρους. Λευκές κόλες ασφυκτικά γεμάτες με λουλούδια, αστέρια, πουλιά, ήλιους,

πολλούς ήλιους, καρδιές, πολλές καρδιές, παιδικές ευχές και στο κέντρο το καλοσχεδιασμένο νούμερο σε κόκκινο αστραφτερό, το νούμερο που αντιπροσώπευε τα χρόνια της, 40. Φίλησε τα μέτωπά τους και ξεκουλουριάστηκε από το κρεβάτι. Η φιλοξενία του μόλις έλαβε τέλος. Η διαδικασία του πρωινού ήταν προγραμματισμένη, δευτερόλεπτο το δευτερόλεπτο. Δεν υπήρχε χρόνος για χάσιμο. Τα ρολόγια δεν σταματούσαν γιατί είχε τα γενέθλιά της. Ποιος νοιαζόταν άλλωστε για τα γενέθλιά της; Ο καιρός έξω έδειχνε αγριεμένος, χρειάστηκε να ανάψει το φως ώστε να βρει τα ρούχα της, αν ξέσπαγε καμιά μπόρα, όπως απειλούσαν οι μετεωρολογικές προβλέψεις, η καθυστέρηση θα μεγάλωνε. Γιατί με τη βροχή οι δρόμοι μπλοκάρουν από την κίνηση. Απροσπέλαστη ζούγκλα η λεωφόρος. Συχνά χαλάνε και τα φανάρια. Στην περίπτωση αυτή επικρατεί το απόλυτο χάος. Αγριεύουν οι οδηγοί, χάνουν την ψυχραιμία τους, βράζει το μυαλό τους, ενώ το άγχος θολώνει τα τζάμια τους. Αναπόφευκτα δεν βλέπουν πού πάνε, αλλά προχωράνε στα τυφλά, με μανούβρες, με κορναρίσματα, αλλά και καταβάλλοντας υπερπροσπάθειες για να αποφύγουν τους καμικάζι μοτοσικλετιστές. Πατάνε γκάζι, όσο πάρει, γιατί όλους ανεξάρτητα κάπου τους περιμένουν, κάπου πρέπει να βρίσκονται τη συγκεκριμένη ώρα. Και αλίμονο αν δεν ήταν συνεπείς με τον χρόνο. Όμως τρέχουν κι από συνήθεια. Γρήγορα, γρήγορα... Ο χρόνος είναι χρήμα.

Χασμουρήθηκε μεγαλόφωνα για να συνέλθει. Η απογοήτευση των παιδιών που δεν πήρε πολύ σοβαρά τις ευχές τους, τη χτύπησε σαν μαχαιριά στην πλάτη. Τα είχε ξεκάθαρα παρατήσει, μαζί με τις κάρτες τους και την αγάπη τους

για εκείνη, ολομόναχα στο άδειο κρεβάτι με αποτυπωμένα δυο ξεραμένα φιλιά στα καυτά μέτωπά τους. Και δεν γινόταν να πάρει πίσω αυτά τα μη «μητρικά» φιλιά.

«Τι ζωγραφιές! Τι ευχές! Τι παιδάκια έχω εγώ!» είπε βιάζοντάς τα, ταυτόχρονα, να σηκωθούν. Στα παιδιά της μιλούσε έτσι άνοστα, σχεδόν ψεύτικα; Πίεσε το μυαλό της να βρει μια πιο ακτινοβόλα φράση, έστω μια λέξη να τα γλυκάνει. Άδειο δοχείο ο εγκέφαλος. Και όλο το υπόλοιπο σώμα ξύλινο. Ασφαλώς τα μωρά της «χτυπήθηκαν» από την ψευτοδιάθεσή της. Ούτε τις ευχές τους πήρε και πολύ τοις μετρητοίς, αλλά, το χειρότερο, δεν έριξε παρά μισό βλέμμα στις πολύχρωμες ζωγραφιές που την απεικόνιζαν. Μοιραία έχανε την επαφή με τα παιδιά, αλλά δεν υπήρχε χρονικό περιθώριο. Τα παιδιά ολοένα ξεμάκρυναν. Τώρα πια έβλεπε μονάχα το περιγράμματά τους.

«Σου αρέσουν οι κάρτες;» μουρμούρισε σχεδόν βουρκωμένη η κόρη της, αποκαμωμένη ανάμεσα στα χειροποίητα σχέδια λατρείας για τη μαμά της, που βρίσκονταν απλωμένα γύρω της στα σκεπάσματα. Έδινε τη δωδεκάχρονη μάχη της να ισχυροποιήσει τον δεσμό τους. Η προσοχή της μαμάς έγερνε τόσο πολύ προς τα πρακτικά ζητήματα, που παραμελούσε την αγάπη τους.

«Μα δεν τις είδε καν!» φώναξε θυμωμένα ο γιος της, ρίχνοντας επιδεικτικά τις ζωγραφιές στο πάτωμα. Αντικρίζοντας την αγάπη των παιδιών, ανάστατη, στα πόδια της, σάστισε. Τελικά εκεί ακριβώς ήταν πεσμένη και η παραμικρή σταγόνα ρομαντισμού που της είχε απομείνει. Στα πατώματα.

Ξέφυγε από την κριτική τους παρασέροντάς τα, ύπουλα,

στην κουζίνα. Το μπρίκι ήδη βρισκόταν πάνω στο ηλεκτρικό μάτι. Προτιμούσαν το γάλα τους σε μια συγκεκριμένη θερμοκρασία. Ούτε πολύ ζεστό, αλλά ούτε παγωμένο. Χλιαρό. Ταυτόχρονα έστυβε την πορτοκαλάδα τους και ετοιμάζετα σάντουιτς για το σχολείο. Ευτυχώς, όλα τα απαιτούμενα σκεύη της κουζίνας για το πρωινό την υπάκουαν πειθήνια, γιατί κάποιες ανάποδες μέρες τής ξέφευγαν από τα χέρια, πετούσαν σαν να είχαν φτερά, την απέφευγαν συστηματικά, δυσκολεύοντας το καθήκον της.

«Δεν θέλω γάλα σήμερα, πάει και τελείωσε». Ο γιος της, όποτε δεν ανταποκρινόταν στις προσδοκίες του, εφεύρισκε τρόπους, καταφεύγοντας συνήθως σε μικρο-απειλές, για να την ταρακουνήσει. Να σπάσει την ψυχρότητά της. Να τη συνεφέρει, ίσως.

«Έτοιμο», του ανακοίνωσε αγνοώντας τον, και ακούμπησε αποφασιστικά το ποτήρι μπροστά του. Γνώριζε πως υπερέβαλλε σε αυταρχισμό και σιχαινόταν γι' αυτό τον εαυτό της, αλλά όφειλε, ως σωστή μάνα, να τον συνετίσει. Ολόκληρος ο πλανήτης διατυμπανίζει την αναγκαιότητα για γάλα στον ανθρώπινο οργανισμό, αιώνες τώρα. Το γάλα είναι απαραίτητο για τα οστά. Πώς θα ψήλωνε;

«Μέχρι τα δεκατρία, ύστερα είναι αχρείαστο. Εγώ είμαι δεκατέσσερα», επέμεινε ο μικρός.

Η αδελφή του τον κλότσησε κάτω από το τραπέζι για να σωπάσει. Η εξάντληση που διαγραφόταν στο κορμί, όπως και στο πρόσωπο, της μαμάς, πριν ακόμα αρχίσει η μέρα, δεν σήκωνε το ελάχιστο ερέθισμα.

«Είσαι η καλύτερη μαμά του κόσμου», προσπάθησε να τη συναρμολογήσει το κοριτσάκι της.

Άθελά της βρόντηξε την πόρτα του ψυγείου. Τι της έφταιγε το ψυγείο; Μια υπερβολική κίνηση, που τρόμαξε τα παιδιά, ενώ στην ουσία, ήταν το ξέσπασμα θυμού για την αχααρακτήριστη συμπεριφορά της. Η καλύτερη μαμά του κόσμου, απούσα. Μειμάς το γάλα πετάχτηκε από το στόμα της μικρής μουλιάζοντας ό,τι υπήρχε ακουμπισμένο πάνω στο τραπέζι.

«Γιατί το πίνεις αφού δεν το θέλεις;» φώναξε αηδιασμένος ο γιος της στην αδελφή του.

«Βιαστείτε», τους είπε, και βάλθηκε να καθαρίζει τον εμετό. Θα περνούσε κι αυτό. Ένα συνηθισμένο πρωινό πόσο θα κρατούσε; Σύντομα θα γινόταν παρελθόν. Η αλήθεια ήταν πως και η ίδια είχε ακούσει, ή διαβάσει, πως το γάλα είναι θρεπτικό μέχρι τα δεκατρία. Από 'κει και πέρα, απλώς δεν έχει αξία. Ίσα ίσα, η κατανάλωσή του προκαλεί δυσπεψία. Ενώ σύμφωνα με άλλους, περισσότερο τραγικούς, είναι υπεύθυνο για διάφορους τύπους καρκίνου. Τελικά τι ισχύει άραγε; Ποιος μπορεί να πει με σιγουριά τι αληθινά ισχύει έστω γύρω από το γάλα; Η αμφιβολία είναι το κυριότερο συστατικό αυτής της, «περίπου», ζωής.

Από αύριο, σε καθημερινή βάση, θα ρωτούσε τα παιδιά αν ήθελαν να πιουν γάλα ή όχι. Δεν θα υποχρέωνε τα παιδιά τους να δεχτούν ουσία και γεύση που δεν τους ταιριάζει. Κι ας ήταν δώδεκα η μικρή της. Η καλύτερη μαμά του κόσμου οφείλει να είναι υπάκουη, πειθήνιο όργανο. Συστηματικά τα παιδιά χτυπούν το ντέφι κι εκείνη χορεύει, ανεξάρτητα από δυνάμεις, διαθέσεις, προβλήματα, ανάγκες. Και, προς Θεού, οι χορευτικές φιγούρες που θα επιλέξει είναι απαραίτητο να ενσαρκώνουν τα «θέλω» των παιδιών.

Μην τυχόν παρασπρατήσει και αγριέψει τα μικρά. Μην τυχόν και φανερώσει πως έχει χάσει τον μπούσουλα. Το εντελώς αντίθετο, ο χορός οφείλει να φέρει στοιχεία κυριαρχίας στο ίδιο το σύμπαν. Αφού η μάνα, κατά τα παιδιά, είναι από τη φύση της η κυρίαρχος του σύμπαντος. Όσο πιο πρόωρα καταρριφθεί ένας τόσο αναγκαίος μύθος τόσο το περίπλοκο συνονθύλευμα της ζωής βυθίζει τις τρυφερές, νέες υπάρξεις σε μια μπερδεμένη, ανώμαλη, πολυδαίδαλη διαδικασία σύγχυσης.

Επιτέλους βγήκαν στον δρόμο. Η γειτονιά ήδη βούιζε, πολυάσχολη. Μέχρι να φτάσουν στο αυτοκίνητο, δοκιμάστηκαν από κάτι αραιές, εκνευριστικές ψιχάλες που χόρρευαν αδιάφορα γύρω τους ενώ κάποιες κάθονταν με το έτσι θέλω πάνω τους. Σκούπισε μία που στρογγυλοκάθισε στο μάγουλό της. Περισσότερο θύμιζε φτυσιά παρά σταγόνα βροχής. Πολύ βαριά, με όγκο, για να χαρακτηριστεί ψιλόβροχο.

Ευτυχώς, τα ξημερώματα σηκώθηκε και μάζεψε τα απλωμένα ρούχα από το μπαλκόνι. Ήταν ασπρόρουχα. Αν τα είχε αφήσει θα χρειάζονταν πάλι πλύσιμο. Γιατί ακόμα και η βροχή ήταν βρόμικη τώρα πια και σύμφωνα με τα υπονοούμενα των ειδικών σχεδόν τοξική ή τέλος πάντων επικίνδυνη. Μεταλλαγμένη και η βροχή. Έλεος!

«Μαμά, τι ώρα θα κόψουμε την τούρτα σου το απόγευμα; Ανυπομονώ. Θα έρθει ο μπαμπάς, έτσι;» Η κόρη της σαν να ήθελε να της υπενθυμίσει να σκέφτεται όσα κατά τη γνώμη της άξιζαν να απασχολούν τη σκέψη της.

«Είναι απαραίτητο;» μούγκρισε.

«Μα, δεν είναι; Πώς θα σου ευχηθεί;» συνέχισε η μικρή.

Οι αλληπάλληλες ερωτήσεις που απηύθυναν η μια στην άλλη, δημιούργησαν περισσότερη αστάθεια στην πρωινή επαφή τους. Αποτέλεσμα, να μπολιάζονται ολοένα με το φαρμάκι της αμηχανίας.

«Είναι απαραίτητο;» Δεν βρήκε να πει κάτι διαφορετικό. «Είναι», έδωσε τη μία και μοναδική απάντηση ο γιος της. Για να μην πάρει έκταση ένα θέμα για το οποίο αρνιόταν να χαλαλίσει έστω μία λέξη για διευκρινίσεις, άλλαξε και πάλι γραμμή πλεύσης. Μεμιάς άδραξε την αφορμή που παρουσιάστηκε μπροστά τους και γαντζώθηκε.

«Καλημέρα. Είστε πολύ όμορφη, πραγματική αρχόντισσα!» φώναξε στην ηλικιωμένη κυρία που περνούσε με το προσεκτικό βήμα που επέβαλλαν τα χρόνια της, δίπλα από το αυτοκίνητο. Σχεδίαζε καιρό να της μιλήσει. Τη συναντούσε πολύ συχνά, διαφορετικές ώρες τη μέρα, λες κι έδιναν ραντεβού να διασταυρωθούν λίγα μέτρα μακρύτερα από το σπίτι. Κάθε φορά καλοχτενισμένη, καλοντυμένη, με την τσάντα της στα χέρια και μια σειρά από πέτρες στον λαιμό, παλιές, πολύ παλιές και εξαιρετικά πολύτιμες για την ίδια αφού κάθε τόσο τις χάιδευε όλο τρυφερότητα με τα μακριά της, παλιοκαιρινά, δάχτυλα. Κάθε πέτρα και μια ιστορία. Ένας πόνος, μια χαρά. Της είχε κάνει τόση εντύπωση αυτή η καλοσυνάτη κυρία, που δεν την άφηγε από τα μάτια της. Κάθε της κίνηση, ολόκληρη ιστορία. Σύντομα αντιλήφθηκε πως δεν πήγαινε πουθενά, συγκεκριμένα. Δεν είχε πουθενά να πάει, αλλά, έτσι, προχωρούσε, αφηρημένα κι άσκοπα γύρω γύρω στο προάστιο, παρωθημένη από έναν υπέροχο λόγο. Ήταν ακόμα ζωντανή.

«Είστε υπόδειγμα ομορφιάς», πρόσθεσε.